

Wat is GenX?

GenX is een technologie waarbij met verschillende stoffen (FRD-902, FRD-903 en fluorverbinding E1) een antiaanbaklaag wordt gemaakt voor bijvoorbeeld pannen. In de media wordt vaak als stof gesproken over GenX, omdat het door Chemours wordt gebruikt als opvolger van PFOA. Ook wij spreken er in gesprekken over als stoffen. Een deel van de stoffen wordt uitgestoten naar lucht, een ander deel naar het afvalwater. Dit afvalwater wordt voorgezuiverd en daarna afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie. Chemours is gestopt met PFOA in 2012 en toen overgestapt naar GenX omdat dit als veiliger werd beschouwd.

Waar wordt GenX voor gebruikt?

GenX wordt gebruikt bij het maken van teflon, bekend van de antiaanbaklaag in pannen. Ook is het terug te vinden in onder andere pizzadozen, flosdraad en computerkabels.

Wat zijn de risico's voor mens en milieu?

De schadelijke effecten van GenX zijn deels vergelijkbaar met die van PFOA. Onderzoek toont aan dat het mogelijk kankerverwekkend is en ook effecten heeft op de lever. GenX is volgens het RIVM minder schadelijk voor de voortplanting dan PFOA. Het is onduidelijk of GenX zich net zo ophoopt in het lichaam als PFOA. De vraag in welke mate GenX voor gezondheidsschade zorgt hangt af van de dosering. De aangetroffen hoeveelheden GenX in het drinkwater liggen onder de vastgestelde veiligheidsnorm van 150 nanogram.

Ook voor de luchtwaardes geldt dat momenteel geen veiligheidsnormen worden overschreden: Het RIVM heeft vastgesteld dat de berekende concentratie GenX bij de dichtstbijzijnde woningen rondom Chemours 15 nanogram per kubieke meter lucht is. Dat is bijna vijf keer lager dan de gezondheidskundige grenswaarde van 73 nanogram per kubieke meter lucht. Het RIVM concludeert dat omwonenden naar verwachting geen gezondheidsschade kunnen ondervinden door uitstoot van GenX naar de lucht. Diverse toxicologen stellen echter dat GenX toxicologisch gezien de zelfde eigenschappen heeft als PFOA en waarschuwen voor mogelijk schadelijke effecten. De GenX-stoffen zijn relatief weinig giftig voor waterorganismen zelf, maar kunnen een probleem vormen als ze via vis in de voedselketen terecht komen.

Momenteel lopen diverse onderzoeken naar de effecten van GenX. De resultaten worden verwacht in het voorjaar van 2018.

Drinkwater: veilig, maar prijs/kwaliteit in toenemende mate onder druk

Op diverse locaties in Zuid-Holland is GenX aangetroffen. Drinkwaterbedrijven bevestigen dat de aangetroffen hoeveelheden zeer gering zijn en dat de kwaliteit van het drinkwater momenteel niet in het geding is. Van een direct veiligheidsrisico is dus geen sprake. Tegelijkertijd spreken de waterbedrijven wel hun zorgen uit: GenX hoort simpelweg niet thuis in het drinkwater en de industrie moet de lozingen van GenX dan ook terugdringen. Hans de Groene, directeur VEWIN (Vereniging van drinkwaterbedrijven in Nederland) benadrukt dat: "Feit is dat steeds meer moet worden geïnvesteerd in zuivering van het grond- en oppervlaktewater om de kwaliteit van het drinkwater te garanderen. Terwijl al jaren de - Europese - afspraak is dat de bronnen van drinkwater schoner moeten worden, zodat minder hoeft te worden gezuiverd. In de praktijk gebeurt dus precies het tegenovergestelde. Uiteindelijk betaalt de consument hiervoor de rekening."

Wat de SP betreft mag de consument niet opdraaien voor vervuiling door het bedrijfsleven. De toenemende kosten die waterbedrijven moeten maken om het water schoon te houden moeten worden neergelegd waar die hoort: bij de veroorzaker van het probleem. Op initiatief van de SP debatteert de Tweede Kamer binnenkort over de toenemende problemen waarmee waterbedrijven worden opgezadeld.

Waar is GenX aangetroffen?

GenX is aangetroffen in het drinkwater van ruim 10 gemeenten, waaronder Dordrecht, Rotterdam en Den Haag. In het land van Matena zijn zeer kleine hoeveelheden PFOA en GenX aangetroffen. In een verkennend onderzoek trof de VU tevens PFOA en GenX aan op gras en bladeren in de directe omgeving van de fabriek.

Wat wordt er nog onderzocht?

Momenteel is het RIVM bezig om monsters van PFOA en GenX te analyseren die in de omgeving van de fabriek zijn aangetroffen op gewassen. De resultaten worden begin 2018 verwacht. Daarnaast wordt er samenwerking met de Duitse autoriteiten een stofevaluatie uitgevoerd van GenX-stoffen. Deze zal naar verwachting gereed zijn in maart 2018.

Waarom wordt de fabriek niet gesloten zolang onduidelijk bestaat over de mogelijk schadelijke gevolgen van de lozingen?

De Provincie (de bevoegde vergunningverlener) kan de vergunning niet intrekken. Hoewel wij als SP graag zouden zien dat Chemours de uitstoot van de betreffende stoffen zou staken is dit juridisch niet haalbaar. Op het moment dat Chemours in beroep gaat zal de rechter het besluit terugdraaien. Het is dan ook niet verstandig om omwonenden te beloven dat de fabriek dicht gaat.

Waar kunnen mensen terecht met vragen omtrent PFOA, GenX en gezondheid?

Dienst Gezondheid & Jeugd (DG&J) via tel 078-770 8500 of info@dienstgezondheidjeugd.nl. Mensen met klachten of zorgen over de eigen gezondheid kunnen contact opnemen met hun huisarts.

Wat doet de (SP in) Provincie?

De SP maakt onderdeel uit van het provinciebestuur. Vanaf het moment dat wij deel uitmaken van de coalitie is alles in het werk gesteld om de vergunningseisen strenger te maken. De vergunde lozing is fors teruggebracht naar van 6400 kilogram per jaar naar 2035 kilogram per jaar. Daarnaast heeft de Provincie Chemours verplicht om zelf te onderzoeken hoe de uitstoot van GenX-stoffen verder kan worden beperkt en werkt het bedrijf aan betere zuiveringsinstallaties in de eigen fabriek. Meer informatie zie: <https://zuid-holland.sp.nl/nieuws/2017/09/dupontchemours-doet-de-provincie-echt-al-het-mogelijke>

Wat wil de SP verder?

-Onderzoek de alternatieven voor lozingen. In de VS heeft Dupont verkondigd dat het lozingen van GenX gaat afvangen. Als dat in de VS kan dan moet het ook in Nederland kunnen en de SP heeft in de Tweede Kamer dan ook herhaaldelijk aangedrongen op het doen van onderzoek naar betere technieken om de huidige lozingen af te vangen. Dat voorstel werd echter niet gesteund door een meerderheid van D66, SGP, PvdA, VVD en CDA.

-Het REACH-systeem moet op de schop. Nu wordt in Europees verband bepaald welke chemische stoffen op de markt mogen worden toegelaten. Bedrijven moeten hiervoor zelf informatie aanleveren om aan te tonen dat hun stoffen veilig zijn. Dat is de wereld op zijn kop: chemiereuzen keuren als slagers hun eigen vlees en overheden hebben onvoldoende capaciteit om aangeleverde informatie te controleren.

-De SP wil daarnaast dat de overheid meer inzet op onderzoek naar de veiligheid van chemische stoffen. GenX is maar één van de duizenden nieuwe stoffen die de industrie de afgelopen jaren heeft voortgebracht. Drinkwaterbedrijven komen daardoor steeds vaker stoffen tegen waarvan ze de eigenschappen niet kennen. Daarnaast hebben de bevoegde autoriteiten te weinig kennis en capaciteit om de dossiers van de stoffen waarvoor vergunningen worden aangevraagd scherp te controleren.

-De provincies moeten meer mogelijkheden krijgen om bij nieuwe vergunningen strengere milieu-eisen te stellen. Een lang gekoesterde wens van de SP is daarom het mogelijk maken van afdwingbare revisievergunningen. Daarmee kunnen Provincies tussentijds vergunningen wijzigen of intrekken als daar gegronde redenen voor zijn en kunnen bedrijven worden gedwongen om gebruik te maken van de op dat moment schoonst beschikbare technieken. Een voorstel van de SP om dat bij de invoering van de omgevingswet mogelijk te maken is reeds aangenomen. De omgevingswet is echter vertraagd (geplande invoering was juli 2019, nu wordt er gesproken over 2021) en daarom wil de SP dat dit alsnog per direct wordt ingevoerd.